

Forgangsmál í fjármálaeftirliti 2025

Í þessu skjali er gerð grein fyrir forgangsmálum og áherslum í fjármálaeftirliti eins og þær birtast í verkáætlun þess fyrir árið 2025. Við gerð verkáætlunar fyrir árið er tekið mið af Stefnumarkandi áherslum við eftirlit á fjármálamarkaði 2025-2027 sem nýlega voru birtar á vef Seðlabankans, nýlegu áhættumati og áherslum evrópsku eftirlitsstofnana á fjármálamarkaði (EBA, EIOPA og ESMA). Birting þessa skjals hefur það að markmiði að upplýsa eftirlitsskylda aðila um hver helstu forgangsmál fjármálaeftirlitsins eru á árinu og gera þeim þannig kleift að taka mið af þeim atriðum í starfsemi sinni.

Viðnámspróttur

Undanfarin misseri hefur vaxtastig hérlendis og í helstu viðskiptalöndum okkar verið hátt, samhliða mikilli verðbólgu. Þá hefur hnattræn stjórnmalaleg áhætta aukist undanfarið og þurfa aðilar á fjármálamarkaði að hafa traustan viðnámsprótt gagnvart áskorunum og áhættum sem kunna að leiða af henni. Hvoru tveggja getur haft umtalsverð áhrif á eignagæði, því ráðgerir fjármálaeftirlitið að kanna skjölun, ákvarðanatökufæri og mat á handfærðu mati á væntu útlánatapi hjá viðskiptabönkum. Kannað verður ferlið frá því að mat á sér stað og þar til niðurfærsla er ákveðin. Jafnframt eru ráðgerðar vettvangsathuganir hjá lífeyrissjóðum á árinu þar sem ýmsir áhættuþættir verða kannaðir m.a. vegna útivistunar, frávika og viðbúnaðar.

Net- og upplýsingatækniöryggi

Áhersla hefur verið lögð á net- og upplýsingatækniáhættu undanfarin ár og verður sá mikilvægi málaflókkur í forgangi á árinu en nokkuð hefur verið um netárásir og rekstrartruflanir á fjármálamörkuðum síðustu misseri.

Í verkáætlun ársins er meðal annars gert ráð fyrir athugunum á því hvernig i kerfislega mikilvægir bankar standa að eftirliti með útvistuðum verkefnum til Reiknistofu bankanna. Vegna netsvikamála sem tilkynnt eru á grunni laga um greiðsluþjónustu verður verklag hjá viðskiptabönkum við skráningu og meðferð slíkra mála skoðað. Þá verður ráðist í þemaskoðun á viðbragðsáætlunum og áætlunum um rekstrarsamfellu hjá viðskiptabönkum og m.a. kannað hvernig þær eru prófaðar af hálfu bankanna. Hjá lífeyrissjóðum verður kannað hvernig staðið er að breytingastjórnun upplýsingatækni kerfa. Að síðustu má nefna að í samhengi við athugun á stjórnarháttum verður hlutverk og aðkoma stjórnar, ásamt hlutverki og ábyrgð öryggisstjóra við umgjörð og eftirlit með upplýsinga- og samskiptatækniáhættu kannað.

Aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka

Rík áhersla hefur verið lögð á aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka í starfi fjármálaeftirlitsins á liðnum árum og verður málaflókkurinn áfram forgangsmál á þessu ári.

Meðal þeirra verkefna sem fjármálaeftirlitið mun vinna að í tengslum við aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka á árinu er gerð fræðsluefnis um ýmsa þætti sem snúa að málaflokknum, meðal annars um alþjóðlegar þvingunaraðgerðir, áreiðanleikakannanir, fjármögnun hryðjuverka, rannsóknar- og tilkynningarskyldu og reglubundið eftirlit. Þá verður unnið að því að útbúa spurt og svarað á vef Seðlabankans vegna eftirlits með aðilum sem eru í áhættuhópi vegna stjórnmalalegra tengsla. Fjármálaeftirlitið mun framkvæma þemaathuganir tengdar svonefndu þvingunarlistaeftirliti hjá tilkynningarskyldum aðilum, m.a. hjá viðskiptabönkum, sparisjóðum og þjónustuveitendum sýndareigna.

Á árinu verður stefnumótunarvinna varðandi áhættumiðað eftirlit sem felst í því hvernig leggja eigi mat á áhættu tilkynningarskyldra aðila og einstakra markaða vegna hættu á peningabætti og fjármögnun hryðjuverka. Alþjóðagjaldeyrissjóðurinn mun veita fjármálaeftirlitinu tæknilega aðstoð við þá vinnu. Þá er fram undan innleiðing á regluverki Evrópusambandsins sem breytir núverandi löggjöf í málaflokknum. Breytingarnar taka m.a. mið af því að ný evrópsk eftirlitsstofnun með aðgerðum gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka, Authority for Anti-Money Laundering and Countering the Financing of Terrorism (AMLA), tekur til starfa á árinu. Að síðustu er von á því að alþjóðlegur fjármálaaðgerðahópur ríkja á þessu málefnaviði, Financial Action Task Force (FATF) hefji á þessu ári vinnu við fimmtu úttekt á aðgerðum Íslands og tekur skipulag og gerð verkáætlunar fjármálaeftirlitsins að nokkru leyti mið af því.

Ábyrgir viðskiptahættir

Ábyrgir viðskiptahættir, með sérstakri áherslu á fjárfesta- og neytendavernd, verða í forgangi á þessu ári.

Fjármálaeftirlitið hyggst á árinu kanna hvort fyrirtæki með starfsheimildir til að veita fjárfestingarþjónustu fullnægi kröfum um hljóðritun símtala og skráningu annarra rafrænna samskipta við viðskiptavini. Kveðið er á um kröfurnar í lögum nr. 115/2021, um markaði fyrir fjármálagerninga, og er þeim ætlað að efla vernd fjárfesta, bæta markaðseftirlit og auka réttarvissu á markaði. Hyggst fjármálaeftirlitið kanna hlítni aðila, sem falla undir kröfurnar, með því að leggja fyrir þá sjálfsmat þar sem fyrirkomulag hljóðritunar og varðveislu símtala og skráningar og varðveislu annarra rafrænna samskipta verður kannað. Gefi niðurstöður sjálfsmatsins tilefni til að kanna mál nánar kemur til skoðunar að beita öðrum úrræðum, t.d. vettvangsathugunum.

Fyrirtækjum sem hafa heimild til veitingar fjárfestingarþjónustu ber að meta hvort fjármálagerningar eru tilhlýðilegir fyrir viðskiptavini, byggt á mati á þekkingu og reynslu þeirra. Sértek athugun verður framkvæmd, þar sem matslistar slíkra fyrirtækja verða skoðaðir m.t.t. krafna í lögum og viðmiðunarreglum ESMA um mat á tilhlýðileika. Meðal annarra verkefna má nefna að upplýsinga verður aflað um hvort fyrirtæki sem veita fjárfestingarþjónustu noti fjárhrfavalda (e. influencers) við markaðssetningu. Þá hefur verið ráðist í gagnasöfnun vegna athugunar ESMA á kostnaði og gjöldum á sjóðamarkaði.

Jafnframt mun fjármálaeftirlitið kanna hvernig upplýsingagjöf og öðrum skyldum dreifingaraðila er háttað við sölu og markaðssetningu á afurðum erlendra vörsluaðila sem fela í sér viðbótartryggingavernd.

Stjórnarhættir

Stjórnarhættir eru mikilvægur þáttur í starfsemi allra eftirlitsskyldra aðila. Talsverðar breytingar hafa orðið í landslagi hérlands fjármálamarkaðar og nokkuð orðið um fjármálasamstæður þar sem nokkrir eftirlitsskyldir aðilar eru innan sömu samstæðu. Hyggst fjármálaeftirlitið því veita stjórnarháttum í samstæðum sérstaka athygli á árinu.

Verkátun ársins gerir ráð fyrir úttekt á stjórnarháttum í samstæðu viðskiptabanka auk þemaathugunar á starfskjarastefnum þeirra. Framkvæmdar verða vettvangsathuganir hjá viðskiptabönkunum þar sem eftirlitsframkvæmd og ákvarðanatöku varðandi útlánaeftirlit verður sannreynt. Stefna og verklag við mat, stýringu og eftirlit með hagsmunaárekstrum hjá verðbréfafyrirtækjum verður enn fremur tekið til skoðunar.

ESMA mun á árinu hefja samevrópska athugun á sviði regluvörslu og innri endurskoðunar rekstrarfélaga verðbréfasjóða og leyfisskyldra rekstraraðila sérhæfðra sjóða. Fjármálaeftirlitið tekur þátt í athuguninni og mun á fyrri hluta ársins senda spurningalista til nokkurra eftirlitsskyldra aðila.

Loftslagsáhætta og upplýsingagjöf um sjálfbærniþætti

Fjármálaeftirlitið mun á árinu kanna hvernig váttryggingafélög greina loftslagsáhættu í eigináhættu- og gjaldþolsmati (e. ORSA) og verður ábendingum komið á framfæri við aðila, ef tilefni þykir til. Þá verður skráning undiráhættuþátta sjálfbærniáhættu hjá viðskiptabönkum tekin til skoðunar auk þess sem gæði upplýsingagjafar um losun verður könnuð.

Fjármálaeftirlitið mun standa fyrir fræðslu fyrir fjármálamarkaðinn um tiltekin atriði er tengjast sjálfbærnireglugerðum sem innleiddar voru í lög um upplýsingagjöf um sjálfbærni á sviði fjármálaþjónustu og flokkunarkerfi fyrir sjálfbærar fjárfestingar.

Athuganir tengdar upplýsingagjöf um sjálfbærniþætti á árinu eru m.a. sjálfsmat sem aðilum á fjármálamarkaði og fjárfestingarráðgjöfum skv. SFDR-reglugerðinni var gert að svara um hlítu við skyldur um gagnsæi í áhættustefnu um sjálfbærni og um gagnsæi um áhættu tengda sjálfbærni í starfskjarastefnu. Þá er ætlunin að kanna hvort upplýsingagjöf í tengslum við fjármálaafurðir sem er ætlað að efla umhverfislega og/eða félagslega þætti og fjármálaafurðir sem hafa sjálfbæra fjárfestingu að markmiði uppfylli kröfur SFDR-reglugerðarinnar. Einnig er áætlað að gera athugun á því hvort tekið sé mið af sjálfbærnióskum viðskiptavina við veitingu fjárfestingarþjónustu við framkvæmd mats á hæfi afurða og þjónustu.